

MAGYAR ORVOSI KÖNYVTÁRAK SZÖVETSÉGE

HÍRLEVÉL
2007/2

KÖSZÖNTŐ

A MOKSZ 2007. 2. hírlevele, Húsvét után, Pünkösd előtt jelenik meg. Várjuk az ünnepeket,- köztük mindenféle jóval, - s közben múlnak a hétköznapok: a régóta emlegetett egészségügyi reform, a nagy átalakulás....

Hogy érinti ez a MOKSZ könyvtárosokat? Megmaradunk? Természetes, hogy a gazdasági változások közvetlenül érintik a könyvtárakat, hisz csökkenhet, vagy akár meg is szűnhet a papír kiadású folyóiratok előfizetése. A könyvek beszerzési keretének biztosítása egyre nagyobb kihívást jelent számunkra. Arra kérem a kollegákat, hogy minél többet használják az elektronikus elérhető

szakirodalmat, tanulják meg az Internetet tudományos célokra, stratégiai gondolkozással használni.

Vasas Lívia

TARTALOMJEGYZÉK

ÉVES JELENTÉS	3. OLD.
HÍREK	7. OLD.
JÓ TUDNI	10. OLD.
SZAKORVOSI KITEKINTŐ	11. OLD.
KI HITTE VOLNA?	16. OLD.
NÉVJEGY	18. OLD.
MOKSZ KÖNYVTÁRAK	20. OLD.

ÉVES JELENTÉS A MOKSZ 2006. ÉVI MUNKÁJÁRÓL

Az alábbiakban számot adunk a MOKSZ-ban, 2006-ban történt eseményekről, és a szervezeti életről.

A tagkönyvtárainak létszáma az előző évhez képest nem növekedett számottevően. Az éves tagdíj (évek óta 3000 Ft) egyre több intézetnek jelent problémát. Mindezek ellenére 5 könyvtárral bővült a létszámunk. Örömteli hír, hogy teljesen új tagként csatlakozott Jobbáné Szabó Enikő vezetésével a Szegedi Tudomány Egyetem AOK Szemészeti Klinika Könyvtára és az Országos Sportegészségügyi Intézet Orvosi Könyvtára, Jenei Mária kezdeményezésére. 3 könyvtár 1 év kihagyás után „ismét” csatlakozott, illetve 3 intézet/könyvtár írásban jelezte, hogy a továbbiakban nem kíván tag lenni.

Jelenleg összesen 119 tagkönyvtárat fog össze a MOKSZ.

Az elmúlt év során 2 alkalommal tartottunk **vezetőségi értekezletet**. Az egyikre március 20-án került sor Zalaegerszegen, a Zalai Megyei Kórház Orvosi Könyvtárában, melyet a „Könyvtárak a minőségbiztosított kórházakban” címmel konferencia követett.

2006. december 14-én került sor az év végi MOKSZ vezetőségi értekezletre a szervezet székhelyén a Semmelweis Egyetem Központi Könyvtárában. A 2006-os év értékelése után a 2007-es tervek megbeszélésére került sor.

Kiemelkedő esemény volt, hogy a MOKSZ életében először részt vehettünk előadással a **Magyar Kórházszövetség XVIII. Kongresszusán**, melyet 2006. március 8-9-én rendeztek Siófokon. Itt a MOKSZ elnöke tartott előadást az elektronikus könyvtárakról. Több kórházigazgató felszólalt, s támogatta az e-források használatát lehetővé tevő kórházi összefogást.

Magyar Könyvtárosok Egyesülete május 23-án tartotta küldöttközgyűlését, melyen a MOKSZ elnöke képviselte szervezetünket.

Július 27-28-29-én szervezte meg az MKE a 38. vándorgyűlését, a Bács-Kiskun megyei Önkormányzat Katona József Megyei Könyvtárában. A rendezvény témája, „Középpontban az

állampolgár", valamint „A könyvtárak közösségi közszolgálatató szerepe" volt. Ezen több tagunk is részt vett.

A MOKSZ és a Semmelweis Egyetem Központi Könyvtár közös rendezésében 2006. október 17-18-án immár harmadik alkalommal rendeztük meg az **INFORMATIO MEDICATA-t**. Sikerként könyvelhetjük el, hogy a rendezvény nem lett ráfizetéses!

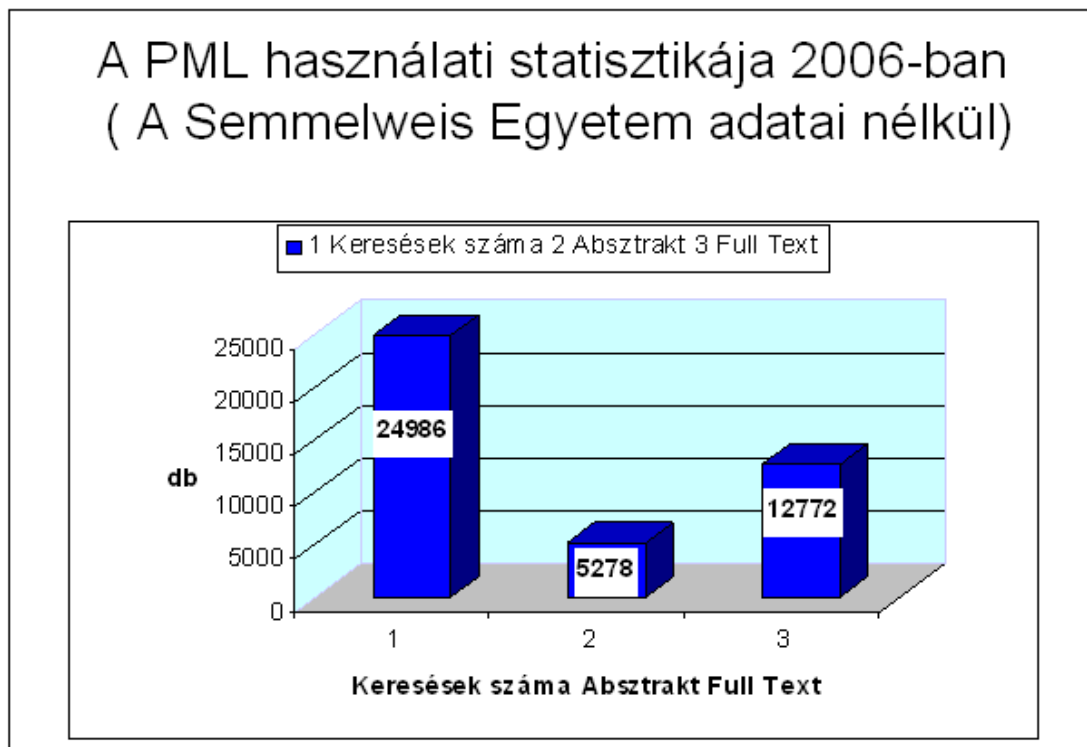
A konferencián nem volt részvételi díj a látogatók számára, többségében a kiállítók szponzorálták, ami fedezetet nyújtott a rendezvénnyel kapcsolatos sokrétű kiadásokra. Különös tekintettel a konferencia füzetre, terembérletre, standépítésre, vendéglátásra, szabadidős programokra stb.

Az előző évektől eltérően új helyszínt választottunk, mivel a NET-ben rekonstrukciós munkák miatt nem tudták a helyszínt biztosítani. A konferenciát ebben az évben is akkreditálta a MOTESZ. A résztvevő orvosok a teszt helyes kitöltéséért 10 kredit pontot kaptak. Ha a teszt eredménye 100%-os volt, akkor a megfelelő bizonyítványt a MOKSZ kiadta. Újdonság, hogy 2006-ban először, az előadók is kaptak 10 kredit pontot. A konferencia jól sikerült, 21 kiadó és adatbázis szolgáltató vett részt. 19 előadást hallgathattak meg az érdeklődők. A tudományos programok után a szórakoztatásé volt a főszerep. A fergeteges táncműsorba a közönség is bekapcsolódott.

A rendezvénysorozat hagyományait követve a MOKSZ közgyűlést a második nap, október 18-án tartottuk. Fennállásunk óta, először került sor arra, hogy kitüntetésekkel adhattunk át és megemlékeztünk a magyar orvosi könyvtárak érdekében végzett áldozatos munkákra. Mintegy 4 db emléklapot és 10 jubiláló kollégának kis ajándékot adtunk át.

A kórházi könyvtárak folyamatos és naprakész tájékoztatása érdekében kórházlátogatásokat szerveztünk. A MOKSZ szervezésében előző évben indult PML konzorcium tagjait felkerestük, előadásokat tartottunk a számukra a helyszínen, lehetőség szerint minél több orvossal, orvos-igazgatóval beszélgetve. A helyszínek a következő kórházak voltak, Veszprém Megyei Önkormányzat Csolnoky Ferenc Kórháza, Veszprém, Dombóvári Szent

Lukács Egészségügyi Kht., Dombóvár, Fővárosi Önkormányzat Szent Imre Kórház, Budapest, Tolna Megyei Önkormányzat Balassa János Kórháza, Szekszárd, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Jósa András Kórház, Nyíregyháza, Fővárosi Önkormányzat Szent János Kórház és Rendelőintézet, Budapest
 Ennek eredményeképpen valószínűsíthető a PML adatbázis használatának emelkedése.

Az év folyamán a Konzorcium 8 új taggal bővült. Az új tagok a következők:

Fővárosi Önkormányzat Szent János Kórház és Rendelőintézet;
 Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Jósa András Kórház, Nyíregyháza; Békés Megyei Képviselőtestület Pándy Kálmán Kórháza, Gyula; B. Braun Avitum Hungary Zrt., Budapest; Tolna Megyei Önkormányzat Balassa János Kórháza, Szekszárd; Országos Onkológiai Intézet, Budapest; Fővárosi Önkormányzat Bajcsy Zsilinszky Kórháza, Budapest; EuroCare Magyarország Egészségügyi Szolgáltató Zrt., Budapest.

A Semmelweis Egyetem Központi Könyvtárában 4 alkalommal is tartottunk ProQuest továbbképzést a régi és az új tagok számára..

A MOKSZ Hírlevél szerkesztése és kiadása hangsúlyozott feladatunk. A 2005-ben elindított „Névjegy” rovat továbbra is bemutatja tagkönyvtárak munkatársait. Ugyancsak folytatódik „Szakorvosi áttekintés” is, 2006-ban a balneológia, hematológia, és a stroke szerepelt.

Örömmel vettük, hogy íródnak MOKSZ tagkönyvtárainak történetei. Így például, a 2.számban megismerhettük a Haynal Imre könyvtárat, a következőben pedig az Országos Idegsebészeti könyvtárat.

Sajnos több kollegától búcsúztunk, Szekeres Zsuzsától, a Medinfo volt könyvtárigazgatójától, és Léces Károlyné, Mesterházi Nagy Mártától, a Budapesti Műszaki Egyetem Könyvtárának egykori vezetőjétől, s erről Hírlevelünkben számot is adtunk..

2006-ban összességében a szervezet költségvetését tekintve sikeres évet zártunk, annak ellenére hogy nagyon nehéz volt az egyensúlyt fenntartani a számlák és a banki utalások tekintetében. A pénzforgalom bonyolítása bank, konferencia, rendezvény költség, postaköltség, utazási költségek pontosan naprakészen , bizonylati fegyelem megtartása mellett készültek el.

TERVEK 2007-RE

Monitorozzuk a tagkönyvtárak sorsát, folytatjuk a könyvtártörténeti írásokat. Szervezzük az országos e-adatbázis konzorciumot. Természetesen, a 2007-es INFORMATIO MEDICATA sem marad el! A rendezvény lebonyolításában az idén a Szent István Egyetem Állatorvosi Karának központi könyvtára is részt vesz. Annál is inkább mivel az elmúlt évek során igény merült fel az állatorvosok részvételére is. Az idei évben a téma az anyagcsere, a táplálkozás, és az élelmiszerbiztonság lesz.

Ezenkívül továbbra is szorgalmazzuk, a folyamatos tagnyilvántartást, az aktualitások "közhírré tételét". Tartsuk számon az évfordulós munkatársakat. Kérjük, hogy a tagkönyvtárak aktívan vegyenek részt a MOKSZ munkájában, hogy a szövetség minél igényesebb szolgáltatást nyújtson az egészségügyi szakemberek számára

Vasas Livia lvasas@lib.sote.hu

HÍREK

ELINDULT A MOB ÚJ WEBES FELÜLETE

Az Egészségügyi Stratégiai Kutatóintézet (ESKI) honlapján (www.eski.hu) a Magyar Orvosi Bibliográfia (MOB) új webes felületen érhető el. Célunk ezzel elsősorban a keresések meggyorsítása volt. Az új felület továbbfejlesztése folyamatban van. Rövidesen lehetővé válik a folyóiratcímekre és a kulcsszavakra való keresés is, valamint nyomtatóbarát találati lista megjelenítési formája is felkerül majd a honlapra. Ez alatt az átmeneti időszak alatt a régi felület is elérhető a régi MOB és online katalógus menüpontra kattintva.

Az új rendszerrel kapcsolatos észrevételeiket várjuk a palotai.maria@eski.hu címen
Dr. Palotai Mária

JÖVŐRE 60 ÉVES AZ EGÉSZSÉGÜGYI VILÁGSZERVEZET ALKOTMÁNYA

1948. április 7-én ratifikálták az Egészségügyi Világszervezet (WHO) alkotmányát, 1950. óta ezen a napon rendezik meg az egészség világnapját. Minden évben az Egészségügyi Világszervezet kiemelkedő eseménye ez, felhívja a figyelmet egy-egy kiemelt jelentőségű, világméretű egészségügyi problémára.

INVEST IN HEALTH. BUILD A SAFER FUTURE

World Health Day

Az idei téma az egészségbiztonság és a világnap jelmondata a "Fektessen be az egészségbe, építsen biztonságosabb jövőt".

A Egészségügyi Világszervezet a világnaphoz kapcsolódóan öt fő üzenetet

hirdetett meg az idén:

1. Az egészséget fenyegető veszélyek nem ismernek határokat.
2. Fektessen be az egészségbe, építsen biztonságosabb jövőt.

3. A megfelelő egészség biztonsághoz, a nem megfelelő biztonság gyenge egészséghez vezet.
4. A megfelelő felkészültség és a gyors reagálási képesség elősegíti a nemzetközi egészségbiztonságot.
5. Az Egészségügyi Világszervezet a világot még biztonságosabbá teheti.

Az Egészségügyi Világszervezetnek jelenleg 193 tagállama van. 6 régiós központja (afrikai, amerikai, délkelet-ázsiai, európai, kelet-mediterrán, nyugat-csendesóceáni) működik a világon. A Világszervezet élén a kínai születésű Dr. Margaret Chan áll, akit 2006. november 9-én választott meg a közgyűlés.

Az Európai Regionális Iroda (<http://www.euro.who.int/>) 1949 január 1-jével kezdte meg működését és 1957-ig Genf volt a székhelye, ezután került a központ Koppenhágába.

Marc Danzon francia orvos 2000 februárjától tölti be az igazgatói posztot.

A Világszervezet főbb feladatköreiből csak néhányat emelek ki:

- A normatív feladatai közé tartozik: az egységes egészségügyi szabványok (pl. laboratóriumi, oltóanyag, gyógyszer, tápszer, stb.) kidolgozása ill. felkérésre ellenőrzése, szakemberek képzése.
- Egységes osztályozási rendszer kidolgozása - jelenleg a betegségek és halálokok nemzetközi osztályozásának tizedik verzióját használjuk.
- Egészségügyi adatbázis naprakész fenntartása és működtetése - ennek alapjául a „Health 21” nemzetközileg elfogadott és alkalmazott indikátorai szolgálnak, ezek alkalmazásával készülnek a világ-jelentések az egészségi helyzetről.
- A WHO tanácsadói és koordinációs feladatai közé tartozik a regionális stratégiák kidolgozása, a régiók közötti együttműködés elősegítése.
- Humanitárius, vészhelyzet-kezelő feladatok: háborús és természeti katasztrófák okozta problémák ellátására ún. „kit”-eket állítanak össze. Helyi tanácsadást, egészségügyi segítséget nyújtanak, amennyiben az érintett ország kéri.

Magyarország a szervezet megalakulása (1948) óta tagja az Egészségügyi Világszervezetnek. 1954 óta az együttműködés szoros és folyamatos. Magyarország csatlakozott a WHO fő kezdeményezéseihez. 1986 óta például részt veszünk a WHO Egészséges

Városok

(http://www.hahc.hu/az_egeszseges_varosokrol_who.php)

projektjében, melynek célja, hogy a városok döntéshozóinak napirendjén az egyik legfontosabb helyen szerepeltesse az egészséget, elősegítse átfogó helyi stratégiák kidolgozását az egészség és a fenntartható fejlődés biztosítására az "Egészséget Mindenkinek" stratégiájában.

Az ESKI Egészségpolitikai Szakkönyvtárában az Egészségügyi Minisztérium épületében (Budapest, V., Arany János u. 6-8.) működik a WHO letéti könyvtára, könyvtárunk 1987-től minden angol nyelvű genfi és koppenhágai kiadásból részesül. Szeretném megjegyezni, hogy ma már a Világszervezet nyomtatott dokumentumainak közel 90 %-a elektronikus úton is elérhető. A WHO-ról és a dokumentumairól szívesen adok bővebb tájékoztatást a kollégáknak a 06-1-354-5369 telefonszámon, illetve a palotai.maria@eski.hu e-mail címen.

A világnappal és a WHO-val kapcsolatos további e-információk:

www.who.int/world-health-day/2007/en/index.html

Az Egészségügyi Világszervezetnek (<http://www.who.int/en/>)

www.who.int/world-health-day/2007/en/index.html

WHO könyvtári adatbázisa:

<http://dosei.who.int/uhtbin/cgiirsi/Wed+Dec++1+08:22:43+MET+2004/0/49>

WHO kiadványok legfrissebb katalógusa:

<http://www.who.int/bookorders/MDIbookPDF/Catalogue/CatalogueSpring2007.pdf>

European Observatory on Health Systems and Policies:

http://www.euro.who.int/observatory/Publications/20020524_26

Statisztikai adatok:

<http://www.who.int/whosis/en/>

WHO alapidokumentumai (pl. az alkotmánya):

<http://www.who.int/gb/bd/E/index.html>

Dr. Palotai Mária: palotai.maria@eski.hu

JÓ TUDNI

Szabadon elérhető elektronikus folyóiratok az interneten - az orvos-és élettudományok területéről 2.

A BioMed Central www.biomedcentral.com URL címen érhető el. Ez a portál jelenleg 175 online tudományos folyóiratot foglal magába a biológia és orvostudományok köréből. Az itt közölt tanulmányok mindegyike szakértők által ellenőrzött, maga a lektori vélemény is elérhető e helyen. A megjelentetett tudományos közlemények a PubMed Centralban kerülnek archiválásra. A webhely népszerűségére jellemző, hogy havonta több mint 500 ezren keresik fel, akik 5 millió oldalt töltenek le az itt elérhető közleményekből. A BioMed Centrál amellett hogy többszempontú, gyors és hatékony keresést nyújt, közvetlen kapcsolatot is biztosít a PubMed-hez. A portál teljes anyagában a folyóiratok betűrendben található címei, valamint nagyobb orvosi szakterületek szerint lehet böngészni, a kutatót érdeklő releváns tartalmakhoz eljutni. A BioMed Central nyitó oldaláról külön tájékoztatást kapnak a szerzők, akik itt kívánnak publikálni, külön link „szól” a könyvtárosokhoz, miközben természetesen magáról a kiadóról, annak szolgáltatásairól is részletes információkat kap az érdeklődő.

A portál 2000-ben indult. Megtalálható a www.highwire.stanford.edu URL címen. A HighWire nagyértékű tudományos folyóiratok kiadására szerveződött, a Stanford Egyetem Könyvtára által. Nem profitorientált szolgáltatás, egy önfenntartó vállalkozás. Célja, a kutatás és oktatás támogatása a tudományos irodalom szerzői és olvasói közötti közvetlen kapcsolat megteremtésével. Az élettudományi közlemények egyik legnagyobb tárháza. Napjainkban 1023 folyóiratcím 4 139 594 közleményéből 1 591 401-et tartalmaz teljes szöveggel. A 200 legismertebb, legmagasabb idézettséggel rendelkező tudományos folyóirat közül 71 elérhető e portálon. Az itt fellelhető információk közti tájékozódást könnyű navigálhatóság, hiperlinkek bősége jellemzi.

Tárgyszórendszere grafikusán is megjeleníthető. Magának a webhelynek a megismerését ide vonatkozó ismertető teszi könnyebbé. Kutatók, felsőfokú intézmények hallgatói egyaránt eredménnyel használhatják folyamatosan bővülő elektronikus folyóirat gyűjteményét.

Beke Gabriella bega@zmkok.hu

SZAKORVOSI KITEKINTŐ

Az epilepszia - rövid áttekintés

Dr. Maglóczky Zsófia, MTA Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézet

Az epilepszia változatos formákban megjelenő, többféle okra visszavezethető betegségcsoport, mely viszonylag gyakori (*Halász & Rajna, 1990*) epilepszia mint betegség a legrégebben felismert idegrendszeri megbetegedés, a WHO definíciója szerint: krónikus agyi működészavar különböző etiológiával, amelyet visszatérő rohamok jellemeznek, hátterében az agyi neuronok excesszív kisülése áll és különböző klinikai és laboratóriumi manifesztációi lehetnek. A kiváltó okok lehetnek: születés körüli anomáliák, agyi sérülés (infarctus), tumor, koponyatraumák, idegrendszeri fertőzés, érfejlődési rendellenesség, idegrendszer fejlődésének rendellenességei, genetikai hibák, intoxikáció (alkohol, gyógyszerek, kábítószer, gyomirtószer, sat.), ismeretlen okok.

Az epilepsziás rohamok és kezelésük

Az epilepszia betegséget sokféleképpen lehet csoportosítani. A legkézenfekvőbb csoportosítás a rohamok eredet szerinti elkülönítés, ennek egy leegyszerűsített formáját mutatjuk be:

1. Parciális (fokális, lokális) rohamok, az agy egy bizonyos régiójából indulnak

-egyszerű parciális rohamok (tudatzavar nincs) motoros, szomatoszenzoros, autonóm, pszichés tünetekkel

-komplex parciális rohamok (tudatzavarral) (Másodlagosan generalizálódhatnak)

2. Generalizált rohamok EEG alapján nem állapítható meg, honnan erednek, az egész agyfelszín vagy nagy kiterjedésű területei egyszerre aktiválódnak.

- absence (tudatzavarral)

- tónusos-klónusos rohamok,

3. Osztályozhatatlan rohamok, pld. lázgörcs

Az epilepsziát gyakran kísérik egyéb pszichiátriai kórképek: depresszió, pszichotikus tünetek, személyiség-változás, kognitív képességek romlása, szorongás, az öngyilkossági ráta jóval magasabb, mint az egészséges népességben (*Halász & Rajna, 1990*).

Az epilepszia kezelése elsősorban a rohamok kialakulásának megakadályozását célozza. A betegek egy része jól reagál gyógyszeres kezelésre, antiepileptikumokkal rohamaik gátolhatók, de vannak olyan betegek, akiken nem lehet gyógyszerrel segíteni (gyógyszer rezisztens epilepszia). Ha az epilepsziás rohamok egy meghatározott gócból indulnak (fokális epilepszia), a gócterület műtéti eltávolítása megszüntetheti a rohamokat, vagy jelentősen csökkentheti a rohamok számát. A leggyakrabban a halántéklebény területéről induló rohamok esetében választanak műtéti megoldást, mert ilyen esetekben a műtéti eljárás jóval nagyobb sikerrel kecsegtet a rohamok kontrollálásában, mint a gyógyszeres kezelés (*Falconer, 1967; Spencer & Spencer, 1994*).

Az eltávolított idegszövet a temporális (halánték lebeny) kéreg, a mandulamag, a hippocampus és a hippocampus melletti tekervény (parahippocampális gyrus) egy részét tartalmazza. Ezek a limbikus rendszer részei, amelyek valamennyien szerepet játszanak a tanulási folyamatokban, memóriaképzésben, kognitív funkciók kialakításában.

A műtétielt eltávolított epilepsziás góc kóros elváltozása szerepet játszik a rohamok kialakulásában. Az eltávolított szövet vizsgálata többféle módszerrel lehetséges, melyek a terület funkcionális elváltozásának más-más aspektusát világítják meg:

Vizsgáló módszerek

Biokémiai: Fixálatlan agyszöveten; fehérjék, receptorok, receptoralegységek mennyiségi és minőségi változásai; génexpressziós vizsgálatok; enzim szintek, transzmitterek mennyisége

Morfológiai: Fixált agyszöveten, a sejtszintű és neuronhálózatszintű változások vizsgálatára: szövettani és immunhisztokémiai festések (a neurokémiaailag elkülöníthető sejttípusok megjelenítésére, receptorok és alegységeik agyterület- és sejtszintű lokalizációja, ioncsatornák, membránfehérjék eloszlásának vizsgálata); a sejttípusok vizsgálata fénymikroszkópos szinten: sejtek száma, eloszlása, elhelyezkedése, morfológiai jellemzői; elektronmikroszkópos szinten: a sejtek ki- és bemeneti tulajdonságainak vizsgálata, szinaptikus reorganizáció

Elektrofiziológiai: skalp EEG, teljes agyi aktivitás; mélyelektroda, szalagelektroda egyes agyi területek aktivitásának vizsgálatára; rétegelektrodás elvezetés adott agyterületek nagy felbontású elektromos aktivitásának és anatómiai régiók közötti kapcsolatok felderítésére; egysejt-aktivitás vizsgálat in vitro szeletpreparatumban (a fiziológiailag azonosított sejt morfológiai vizsgálata)

A vizsgálatok alapján epilepsziás betegekben az abnormális aktivitás kialakulásának hátterében leggyakrabban az epilepsziás reorganizáció áll, melynek neuronhálózati szinten két fő jelensége a sejtpusztulás (**Margerison & Corsellis, 1966**) és a megmaradó sejtek kapcsolatainak és serkenthetőségének drasztikus megváltozása. Serkentő sejtek axonsarjadzása (**Sutula et al., 1988**) mellett helyi gátlósejtek axonjának burjánzását is találták (**de Lanerolle et al., 1989; Magloczky & Freund, 2005**), és ez jelentős szerepet játszik a neuronháztat működésének destabilizálásában, a sejtek szinkronitásának fokozásában és így felelős lehet az epilepsziás rohamok kialakulásáért.

Idézett irodalom:

de Lanerolle, N.C., Kim, J.H., Robbins, R.J. & Spencer, D.D. (1989) Hippocampal interneuron loss and plasticity in human temporal lobe epilepsy. *Brain Res*, **495**, 387-395.

Falconer, M.A. (1967) Surgical treatment of temporal lobe epilepsy. *NZ Med J*, **66**, 539-542.

Halász, P. & Rajna, P. (1990) *Epilepszia*. Innomark, Budapest.

Magloczky, Z. & Freund, T.F. (2005) Impaired and repaired inhibitory circuits in the epileptic human hippocampus. *Trends Neurosci*, **28**, 334-340.

Margerison, J.H. & Corsellis, J.A. (1966) Epilepsy and the temporal lobes. A clinical, electroencephalographic and neuropathological study of the brain in epilepsy, with particular reference to the temporal lobes. *Brain*, **89**, 499-530.

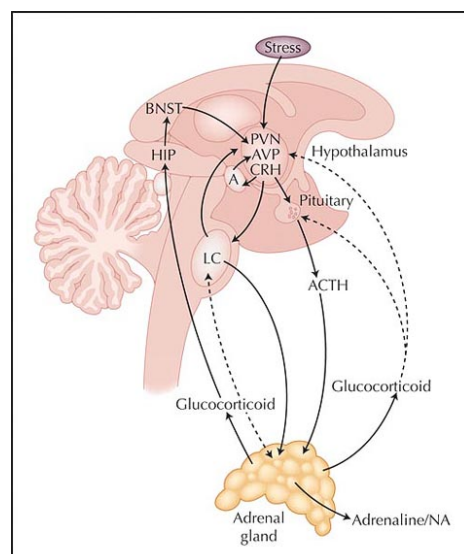
Spencer, D.D. & Spencer, S.S. (1994) Hippocampal resections and the use of human tissue in defining temporal lobe epilepsy syndromes. *Hippocampus*, **4**, 243-249.

Sutula, T., He, X.X., Cavazos, J. & Scott, G. (1988) Synaptic reorganization in the hippocampus induced by abnormal functional activity. *Science*, **239**, 1147-1150.

A szövegben előforduló kifejezések magyarázata:

neuron: Az idegrendszernek azon sejtjei, melyek ingerület felvételre és továbbításra specializálódtak. Ingerületfelvevő részük a dendrit, ezeken az elágazó nyúlványokon gyakran tüskék is vannak, melyek felületnövelő képletek, és elősegítik a beérkező ingerület fogadását. Ingerület felvevő nyúlványaik a **dendritek**, az ingerület továbbítását pedig az **axonok** végzik, melyek sokszoros elágazódnak és terminálisaikon keresztül kapcsolatot (**szinapszist**) létesítenek a többi idegsejttel.

hippocampus: ősi agykéreg, mely elsősorban a tanulóssal és a memóriával kapcsolatos feladatokat látja el, pld. a rövidtávú emléknymok hosszútávúba való áttevődése, térbeli tájékozódás. Feladata van még az átélt események érzelmi átszínezésében és a motivációban. Alakja emlékeztet a tengeri csikóra, erről kapta latin nevét.

limbikus rendszer: A limbikus rendszerhez tartozó területek (septalis régió, hippocampus, subiculum, mandulamag, szaglókéreg és környéki kérgi struktúrák, halánték lebenyi kéreg, középvonali thalamus magvak) ősi területek melyek az agykamra rendszer körül helyezkednek el. Funkciójuk: motiváció, emocionális élet, emlékezés, tanulás, bizonyos viselkedésformák.

receptor: Olyan membránfehérje, mely képes megkötni egy ingerületátvivő anyagot (transzmittert) vagy hormont vagy más jeltovábbító molekulát. A jelmolekula kötődése a receptorhoz megváltoztatja a sejt ingerelhetőségi állapotát.

transzmitter: Az axonvégzódésekben tárolódik és innen szabadul fel elektromos inger hatására az ingerületátvivő anyag vagy transzmitter, mely a vele kapcsolatban lévő sejten képes elektromos ingerületet kiváltani.

fősejtek: Egy agyterületen a legnagyobb tömegben előforduló idegsejteket fősejteknek nevezzük. A fősejtek axonjai más agyterületekre vetítenek, általában serkentő ingerületet közvetítenek, helyben általában kevés sejtrel állnak kapcsolatban. Dendritjeik általában tüskések

helyi gátlósejt: A fősejtek között előforduló, helyi elágazódású axonfával rendelkező idegsejteket interneuronoknak nevezzük, ezek általában gátlósejtek, és helyben végződő axonjaik szabályozzák a fősejtek működését, az agy ingerületi állapotának megfelelően nagy tömegben képesek meggátolni a kisülésüket. Dendritjeik általában símák. Ingerület átvivő anyaguk a gamma aminó vajsav, mely az agy legfőbb gátló ingerületátvivő anyaga.

KI HITTE VOLNA? -Bede Józsefné-Gyöngyvér

Orvosi Szakkönyvtárosként dolgozom Nyíregyházán, a Megyei Kórházban.

Életemem az alkotás, mint önmegvalósítási mód. Ez adja számomra azt a nélkülözhetetlen, heurisztikus élményt, melyben egyszerre van jelen az izgalom, a boldogság, a szépség, a megnyugvás, a teljesség ritka

pillanata. Ezért is örültem mikor a lányom felvetette, tartsak velem agyagozni. Korábban is szívesen foglalkoztam hasonló kreatív tevékenységgel, -üvegfestés, decoupage (szalvéta) technika - ezért gondoltam, kipróbálom az agyagozást is.

Éppen csak belekóstoltam és megismerkedtem az agyaggal, mikor a Magyar Könyvtárosok Egyesülete 37. Vándorgyűlése, (Gödöllő, 2005) meghirdette első alkalommal az „Alkotó

Könyvtáros" pályázatát. Természetesen vettem, hogy benevezek. Meg is született külön erre az alkalomra a „könyvbutella” mellyel ötletdíjat nyertem.

A műhelyben
ahova járunk
különbéle
kézműves
technikák
alkalmazását
is elsajátítjuk
s ahogy időm
engedi rögtön
átadom
magam az
alkotásnak.

NÉVJEGY

Bede Józsefné-Gyöngyvér gyigy@josa.hu Kállay Rudolf Orvostudományi Szakkönyvtár

Eredeti szakmám gyógyszerértári asszisztens, tehát teljesen más területről

kerültem 1987.-ben a Nyíregyházi Jósa András Megyei Oktató Kórház Onkológiai Osztályára, majd 1994-ben a Közművelődési Könyvtárába.

Elvégeztem a könyvtáros asszisztens, a főiskolát, és jelenleg az ELTE Informatikus könyvtáros szak II. féléves hallgatója vagyok.

A a Kállay Rudolf Orvostudományi Szakkönyvtárba 1999-ben kerültem át. Fő munkaterületem sokáig a könyvtárközi kölcsönzés volt, ami 2006. okt 24-én kibővült a városban lévő kisebb kórház fiókkönyvtárának átvételével. Céлом, hogy ezt az orvosi könyvtárat fellendítsem és minden olyan új szolgáltatást, például a Proquest adatbázist bevezessenek, amely elősegíti az orvosok gyógyító munkáját.

Lenyűgöz, hogy a szakkönyvtárban a friss információ milyen nagy teret kap. Tudni kell, mire van szüksége az orvosnak, főiskolai hallgatónak, vagy az anyának aki tudni akarja, miért halt meg kisgyermek. Tájékozottnak kell lennünk, hogy akár a jogszabályok, akár a különleges referens kérdésekre helyes választ és megtalálási útvonalára adjunk

Csajbók Edit ecsajbok@lib.sote.hu

Semmelweis Egyetem Központi Könyvtár

Mindannyiunk életében vannak fontos események, időszakok, amelyek sorsdöntőnek, mérföldkőnek bizonyulnak. Ilyen fordulópontra volt számomra 2005. szeptember mikor a Semmelweis Egyetem Központi Könyvtárában elkezdődött könyvtárosi pályafutásom. Középiskolai tanulmányaim befejeztével az élelmiszeripar területén helyezkedtem el a Minőségbiztosítási

Osztályon, lévén első tanult szakmám, élelmiszer-analitikus. Tizenöt évet töltöttem el a laboratórium érdekes világában. Azonban az utolsó években már a váltáson gondolkodtam. Szerettem ugyan a munkámat, - bár az évek alatt jelentősen változott a feladatköröm és a laboratóriumi munka egyre inkább háttérbeszorult - de nem éreztem, hogy igazán ez lenne az én hivatásom.

2002-ben végül arra az elhatározásra jutottam a könyvtári szakma lehet az, amit keresek. 2005 nyarára meg is szereztem a diplomát informatikus könyvtár szakon. A főiskolai évek alatt már körvonalazódott melyik terület az, ami igazán érdekel. A megfontoltan felépített terveket a jó szerencse is segítette, mivel a főiskola befejeztével elsőre olyan munkahelyen kaptam lehetőséget a bizonyításra, ahol a tudománymetria a fő profilja a munkakörömnek. E mellett azonban számos más érdekes feladat is kínálkozik, legutóbb az oktatás nehézségeivel és szépségeivel ismerkedhettem meg.

Ebben a gyorsan változó világban, amely újabb és újabb kihívásokat állít a könyvtárak elé csak folyamatos tanulással válhatunk jó könyvtárossá és így pályám elején tudom nekem még sokat kell tanulnom és tapasztalnom.

Berhidi Anna aberhidi@lib.sote.hu

Semmelweis Egyetem Központi Könyvtára

Több mint másfél éve dolgozom a Semmelweis Egyetem Központi Könyvtárában. 2005 nyarán kaptam kézhez főiskolai diplomám: könyvtár-történelem szakon végeztem. A könyvek szeretete vonzott a könyvtárosi pályára. A főiskola előtt már dolgoztam közkönyvtári munkakörben; egy felsőoktatási szakkönyvtár azonban újfajta kihívások elé állít. A Központi Könyvtárban a munkakörömbé tartoznak kinevezések validálása, oktatási segédanyagok készítése és még további feladatok, amelyek mind arra ösztönöznek, hogy újabb és újabb problémákat oldjak meg, a bennem felmerülő kérdésekre pedig választ találjak.

Mivel a pályám elején járok, sok tapasztalatot kell még szereznem. Figyelek, tanulok és okulok. Remélem, a könyvtáros pálya iránti elhivatottságom töretlen marad ebben a gyorsan változó világban is.

KÁLLAY RUDOLF ORVOSTUDOMÁNYI SZAKKÖNYVTÁR

Dr. Kállay Rudolf az 1899-ben megnyílt Erzsébet közkórház első igazgató főorvosa azt vallotta, hogy: *"... a kórháznak olyan tudományos felszereléssel és olyan képzett orvosi személyzettel kell rendelkeznie, hogy a betegségek felkutatásánál és azok gyógyításánál minden segédeszköz rendelkezésre álljon."*

Mindent meg is tett ennek érdekében, hiszen személyesen szerezte be a hazai és külföldi könyvek és folyóiratok legjavát. Puritán berendezésű szobájába a keze ügyében, 2 üveges könyvszekrényben helyezhette el a mindennapos munkaeszköznek tekintett szakirodalmat, amit szívesen kölcsönadott kollégáinak is. Nyugalomba vonulása után, orvos leszármazottja nem lévén, a kórháznak adományozta gyűjteményét.

Így létesült 1918. 12. 30-án a kórház első könyvtára. A szakirodalmat a kórház és a megye orvosai is használták és költségvetést biztosítottak számára.

A húszas években, miután úgy is aktuálissá vált a kórház bővítése, az újonnan felépítendő épületbe szántak a könyveknek helyet. Az 1929-ben átadott épület földszintjén az orvosi ebédlő, az imaház és kápolna szomszédságában volt a tudomány szentélye hosszú évtizedekig.

1936-tól a kórház patológus főorvosi állását elfoglaló dr. Gerlei Ferenc vette szárnyai alá a dokumentumokat. Rendezte, leltározta az állományt. Megszervezte kórházon belül a folyóirat-körözést és dokumentátori tevékenységet is végzett, ugyanis a kezébe kerülő könyveket folyóiratokat átolvasta, és rövid tartalmi kivonatot készítve róluk az tanulmányozásra ajánlotta a témával foglalkozó kollégájának. A kölcsönzés önkiszolgáló formában történt, de mivel Gerleinek volt elég orvosi feladata is, és nem ülhetett mindig a könyvtárban, ez nem is lehetett másként. Minden főorvos kapott egy kulcsot a könyvtárszobához, és felírta az általa elvitt dokumentum adatait. A fáma szerint Gerlei ilyen üzenő papíron dorgálta meg a késedelmes olvasókat.

Az 1960-as évektől beszélhetünk a mai értelembbe vett könyvtárról, amikor szakképzett főállású könyvtáros, *Könczöl Dániel* (1962. 10. 01-től 1969. 11. 30-ig) került a már főépületbe került gyűjtemény élére. Gerlei nem szakadt el teljesen szeretett bibliotékájától, orvostanácsadói minőségben segítette a munkát. Könczöl Dániel visszamenőlegesen elvégezte a dokumentumok szabályos beletárolását, és elrendezését valamint szabályos személyi lapos kölcsönzést vezetett be. Az állomány nagyléptékben gyarapodott, 1964-ben például 181 féle külföldi folyóirat járt, és 1965-től beszerezték az igényes irodalomkutatáshoz nélkülözhetetlen Index Medicus-t is.

Könczöl Dániel távozása után két évtizedig *Novák Zoltánné, Szabó Katalin* (1969.12.01-től 1989.01.03-ig) irányította a könyvtárat. Ezekben az években bontakozott ki az orvostudományi könyvtári hálózat tevékenysége. Könyvtárunk a hálózat alközpontjaként a megye összes orvosi könyvtárának munkáját koordinálta. Közben megoldódtak a helygondok, és szakképzett könyvtárosokkal és fordítóval növekedett a személyi állomány. Új könyvtári egységek létesültek: 1977-ben az akkor országos modellként szolgáló Közművelődési és betegkönyvtár, illetve 1980. áprilisában a kórház Sóstói úti telephelyének könyvtára. Ebben az időben jelentek meg az első technikai eszközök a könyvtárban mikrofilmolvasó és másoló képében. Elkezdődött az olyan nem hagyományos dokumentumok gyűjtése, mint kongresszusi előadások, fordításmásolatok, fotokópiák, témabibliográfiák és elkezdett épülni a sajtóarchívum. Kiépült a katalógusrendszer, mely szerzői betűrendes-, tárgyszó- és sorozati katalógusokból áll, és mára már felváltotta az online elérhető elektronikus forma. Az olvasók között egyre több tudásra szomjazó nem orvos végzettségű szakdolgozó is megjelent. Különösen számukra és a szigorlók számára volt fontos a rendszeres könyvtárismereti és kutatómódszertani képzés, melyet munkatársaink tartottak. Az 1971-től élő Könyvtári Tájékoztató című kiadványuk az olvasóink informálását szolgálja, hiszen képet kaphatnak belőle a könyvtár munkájáról, új szolgáltatásairól, a megrendelt folyóiratokról és a beszerezett új dokumentumokról.

Novákné korai halála után régi kolléganője *dr. Gyarmathy Zsigmondné* (1989.01.01-től 2000.07.31-ig) vette át az irányítást. Vezetése alatt oldódtak meg a könyvtár újabb helyiségdöntései. Előbb a Sóstói úton kapott szép tágas könyvtárnak örülhettünk - igaz csak öt évig, majd 1997-ben elköltözhettünk mai tágas célszerűen kialakított esztétikusan berendezett könyvtárunkba. Erre az időszakra esett az informatika rohamos térhódítása a könyvtárakban. Próbálkozásaink eleinte kudarcba fulladtak, hiszen a költözés a hálózati kapcsolat elvesztését jelentette. Számítógépünk nem volt elég és programot sem igen tudtunk szerezni, csupán az ingyenes és hamar elavulttá vált MicroIris nevűvel próbálkozhattunk. Eközben már a legfontosabb információforrások CD-ROM-on (pl. MEDLINE adatbázis) és floppy-n (pl. Current Contents) jelentek meg.

Megoldást gondjainkra az ezredforduló hozott, mikor is, már *Kührner Éva* (2000. 08. 01-től) vezetésével a könyvtár elindult az információs központtá válás útján. 2001-ben nyilvános könyvtárrá vált, így lehetősége nyílt olyan pályázatokon részt venni, melyeken számítástechnikai eszközöket lehetett szerezni. A szoftver gondjainkat a Nyíregyházi Főiskolával kötött konzorcium keretében oldottuk meg. Beindulhatott az állomány retrospektív feldolgozása elektronikus katalógusba. Közben egyre nagyobb igény mutatkozott a városban létesült egészségügyi főiskolai hallgatók részéről is szolgáltatásunk igénybevételére.

A könyvtár állománya ma már 30 000 dokumentum, köztük magyar és külföldi szakkönyvek és szakfolyóiratok, kongresszusi anyagok, fordításmásolatok, fotokópiák, különlenyomatok, aprónyomtatványok, fotók, cikk-kivágatok, és elektronikus dokumentumok.

A szolgáltatások között a hagyományos - helyben olvasás, kölcsönzés, könyvtárközi kölcsönzés, folyóirat körözés, irodalomkutatás, témafigyelés, megtalálható a felhasználóképzés, szkennelés, előadások készítése és a másolás.

Tervünk egy Interneten is használható „tudásportál” építése, ,
Dr. Kührner Éva e.kurner@freemail.hu

<http://www.agroservice.hu/spring-60.jpg>

MOKSZ Hírlevél

Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetségének negyedéves lapja

Lapigazgató

Dr. Vasas Livia MOKSZ elnök Ph.D.

Felelős szerkesztő

Juhász Éva

Olvasó szerkesztő/Korrektor

Wolf György

A MOKSZ és a MOKSZ Hírlevél Szerkesztőség címe

1085 Budapest, Üllői út 26.

Tel: +36 1 317-5030, Fax: +36 1 317-1048, MOKSZ

Adószám: 18230082-1-43

Megjelenik 300 példányban